

21 215

Wijziging van enkele wetten betreffende het doen vervallen van de eis van Nederlanderschap voor bepaalde functies

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 27 december 1990

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van het voorlopig verslag van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken.

De leden van de C.D.A.-fractie hadden nog enkele vragen. Zij vroegen waarom de regering verder gaat dan waartoe de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen noopt. De criteria die niet alleen de regering maar ook de wetgever heeft gehanteerd voor het stellen van de eis van Nederlanderschap voor functies in de openbare dienst (zie de parlementaire stukken bij de Wet tot intrekking van de Wet van 4 juni 1958, regelende de benoembaarheid van vreemdelingen tot landsbedieningen; Stb. 1988, 231) zijn inderdaad strenger dan waartoe de Lid-Staten van de EG op grond van genoemde jurisprudentie verplicht zijn. De criteria van het EG-Hof in de jurisprudentie ten aanzien van het voorbehouden van functies aan de eigen onderdanen ingevolge art. 48, vierde lid, van het EEG-verdrag, zijn vrij ruim. De wetgever voldoet niet alleen ruimschoots aan de eisen van de EG, maar gaat nog een stapje verder. Overwegingen van minderhedenbeleid en non-discriminatie hebben geleid tot de stellingname meer functies in de openbare dienst open te stellen voor niet-Nederlanders. De wetgever heeft bij de intrekking van de Wet van 1958 nagegaan voor welke categorieën functies in de openbare dienst de eis van Nederlanderschap zinvol is te achten. Met inachtneming van de jurisprudentie van het EG-Hof is de wetgever uitgekomen op een vijftal categorieën waarvoor de eis van Nederlanderschap gehandhaafd dient te blijven, te weten functies op het gebied van de rechtspraak, de politie, het militaire apparaat, de vertegenwoordiging van Nederland in het buitenland en de vertrouwensfuncties. Daarbij is overwogen dat het onderscheid naar nationaliteit slechts gerechtvaardigd is, indien er tussen de nationaliteitseis en de uitoefening van de functie een zinvolle samenhang bestaat. Deze samenhang wordt aanwezig geacht voor die functies waarin wezenlijke taken van de staat worden uitgeoefend. Daarbij gaat het voor een belangrijk deel om functies waarin rechtstreeks publiek gezag over burgers wordt uitgeoefend, zoals bij opsporing, vervolging en rechtspraak. Een zinvolle samenhang is ook aanwezig geacht voor functies verband houdende met de staatsveiligheid en de diplomatieke vertegenwoordiging. Voor andere overheidsfuncties wordt de eis van Nederlanderschap niet langer

relevant geacht, waardoor deze kan vervallen. Het onderhavige wetsvoorstel beoogt ter uitvoering van de Wet tot intrekking van de wet van 1858 de eis van Nederlanderschap te schrappen voor een aantal functies waarvoor die eis niet langer relevant wordt geacht. Voorts vroegen de leden van de C.D.A.-fractie of het juist is dat de SER een publiekrechtelijke taak heeft en of hij in dat geval rechtstreeks of onrechtstreeks publiek gezag uitoefent. De SER is een publiekrechtelijk orgaan met verordenende en adviserende bevoegdheid, waarbij niet rechtstreeks overheidsgezag over burgers wordt uitgeoefend. De leden van de C.D.A.-fractie wilden tenslotte vernemen of bij de functies genoemd op blz. 2 van de memorie van toelichting sprake is van uitoefening van overheidsgezag en of er rechtsprekende bevoegdheid wordt uitgeoefend. In reactie hierop wil ik vooropstellen dat het enkel uitoefenen van overheidsgezag geen criterium is geweest voor het stellen van de eis van Nederlanderschap. Van een zinvolle samenhang tussen deze eis en de functie-uitoefening is pas sprake bij rechtstreekse uitoefening van overheidsgezag over de burger. Daarbij kan immers ter bescherming van de algemene belangen van de staat waaronder handhaving van de rechtsorde, openbare orde en veiligheid, zonodig met dwangmiddelen tegen burgers worden opgetreden. Dit rechtvaardigt dat personen die in deze specifieke overheidsfuncties worden aangesteld, door middel van het bezit van de Nederlandse nationaliteit blijk gegeven moeten hebben van voldoende verbondenheid met de Nederlandse staat. Over de functies ten aanzien waarvan wordt voorgesteld de eis van Nederlanderschap te doen vervallen (genoemd op blz. 2 van de memorie van toelichting) kan het volgende worden opgemerkt. De wetgever heeft aan de organen waarop de genoemde functies betrekking hebben specifieke taken opgedragen, veelal van bestuurlijke, beheersmatige of adviserende aard. Daartoe zijn de nodige bevoegdheden gegeven. Er is echter geen sprake van het rechtstreeks uitoefenen van overheidsgezag over de burger zoals bovenomschreven. In geen van de functies wordt rechtsprekende bevoegdheid uitgeoefend.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. I. Dales